


Nevtepeno
Poprijeta Devica Marija

IV letni tečaj, 9 št

1908. sept.



Zmozsna
Gospá Vogrszka

POBOZSEN  MESZECSÉN LISZT.

Reditel:

Bassa Ivan plebános vu Bogojini.

Vszebina.

Vszkűsnjavi	257
Rzs : Szvéti rozsinvenec	259
Lenársich Mirkó : Nase romanje	262
Vélki oltár	266
S. I. : Britkoga trplenja szád	267
Szlepecz Ivan : Velki zapelávec	273
Po Cvetji S. I. : Od pekla	279

Drobis.

**Ki ne dobro, ki je vees, ali menje dobo
sznopiesov, naj mi naznani ! Vsza pizma k
meni, vu stamparijo nikaj !**

**Ki sesé liszt dáblati, naj za njega dve
koroni posle na ime : Bassa Ivan plebanos
vu Bogojini (Bagonya, Zalamegye) ali naj
onomi dá, od koga liszt prekvzeme vszaki
meszec.**

**Sziromáki, ki nemorejo zdaj vesaszi
plácsati, kak vszako leto, tak i letosz lehko
po veeskrátnih sumah, ali pa, kda bodo
meli, naednok plácsajo !**

Csiszti dohodki liszta sze obrnejo na zidanje ednoga
szamosztana (klostra) v krajini Szlovenszkoj na Vogrszkom.

Premiocse leto je osztalo nanjega 300 koron. Zdaj
zse mámo 1100 koron i interes.



NEVTEPENŐ POPRIJETA DEVICA MARIJA

ZMOZSNA GOSZPÁ VOGRSZKA. — POBOZSEN MESZÉCSEN LISZT

REDITEL:

BASSA IVAN

PLEBÁNOS

Vu Bogojini (Bagonya, Zalam.)

Prihaja vszaki meszec. Cena 2 koroni; y Ameriko tri.

V Szküsnjavi.

Csarna tema me obdája,
 — Zaman trápim szi oko —
 Za me szunce vecs ne szija,
 Glásza meni vecs ne bo.

Tíhi meszec, kraszne zvezde
Szkřile szo mi szvoj obráz,
Csaren oblák, goszte megle
Vzelé szo mi njihov krasz.

Vihér za vihérom tira
Dūso mojo szem in tá,
Iscsem njoj zavetje mira,
Ali szvet mi ga ne dá.

Pamet szí na poszle vrácsam
Szřce mi pa lí trpi;
Ocsi k nébi gor'obrácšam:
Bode pomocs — sze mi zdi.

Ali novi vihér pride
Znova jecsi mi szřcé,
Znova oblák za oblákom
Tira dūso mi v sztrahé.

V velkoj szteszki szí zdihávam
K nébi zdignem pá ocsi
Tam na nébi preiszkávam,
Dokecs sze mi zaszvelli.

Zvezda mila, zvezda lepa
Tam na nébi sze zbliscsi,
Zvezda morszka, Mat' Marija
Oh kak dobra szí mi tí!

Tvoj pogléd odtira temo,
Szřce sze mi pomiri,
Šzunce vidim ino nebo
Z tráki tvoje miloszti

Zdaj szam miren, zdaj szam blázens
Zse me nikaj ne boli
Zdaj sze szmejem, vecs ne jocsem.
Dicsim tvoje zmozšnoszti.



Szvéti Rozsnivenec.

Vu szeptembri meszeci szmo, da je pa oktober vecs ne dalecs: meszec Marijin, meszec szv. rozsnogavenca — zato nam ne bode na kvár, csi mo szí zdaj zse premislavali malo kaj naprej od njega, kak od molitve katolicsanszkih krscesnikov.

Vszaki den csűjemo tú in tam, ka je szvet bozsen, ka vsze názdrt ide na toj zemli, ka od dnéva do dnéva bole vidimo tlacsiti právo vero, zametavati jákoszti ino preganjati one, ki escse Bogi szlűzsijo. Pa isztina je: tak sze vidi, kak csi bi sze celi szvet steo pogroziti vu grehe ino nevernoszt; tak sze vidi, kak csi zse ne bi bilo pomosci za ete pokvarjeni szvet, steri sze je satani vu roke dao ino sze vu trűdi za pekeo z nébe szpozábo.

Szto let je znan tomi, ka ete szvel z modrűvanjom ino krivov znanoszťov pregánja szv. matercérkev ino mesa národe vu nezuanoj nezadovolnoszti. Od onoga mao sze sirijo mislenja, govori, sze delajo drzsávne právde, stere szo poszebnó szvétoj matericérkvi protiposzťavlene. Pa mi ne bi mogli proti tomi vszemi nikaj? Je tiszta mocs ino oblászt bozsa, stera je inda pobožnoszt národov vodila, preminola? Nikak ne! Szamo vernoszť krscesanzkoga lűdsztva je szlabesa — moliti szmo pozábili, za to nevemo delati djáuja pravih krscesnikov.

IX. Pius papa, kda szo szí ednok vu nikom drűzstvi od preganjauja krscesanzske vere pogucsavali, szo etak pravili: „Dajte mi eden sereg rozsnivenec molécsih pa vsze szovrázsnike obládam.“ To szo vervali, to szo preporácsali ete papa pri vszakoj priliki.

Deszét meszecov pred szvojov szmrtjov szo romarom

pravili, steri szo pred njih prisli: „Molte po vecserah vu rodovinaj vasih szv. rozsnivenec — ete moje recsi vzemte, kak zádnje z szebom z etoga romanja na sztálen szpomin.“

Pri ednoj drúgoj priliki szo pa etak pravili: „Szv. rozsnivenec je máli evangelium, ár one, ki ga pobožno molijo, pripela ktisztomi méri, steroga nam evangelium obecsáva ?

Pa kak IX. Pius, tak túdi njihov naszlednik Leo XIII-ti szo túdi posebno szv. rozsnivenec preporacsali krcsanszskomi szveti, oni szo zapovedali szv. rozsnivenec vu meszeci oktobri moliti ino szo ete meszec celi szv. rozsnomivenci na csaszt poszvetili. Vszako leto szo dali vö okrozsnico szv. rozsnovenci na csaszt ino szo obilnese vesinoli odpúsztké szv. rozsnovenca, naj bi z tem túdi nadignoli krcsanszski szvet na bole verno molitev szv. rozsnogavenca.

Pa zakaj, csi ne za to, ar szo szpoznali, ka szv. rozsnivenec mocsno orozsjé vu nasih rokah proti vszem neprijatelom szv. materecérkve. Eti neprijateljé szo naime.

Szvetszke oblaszti, znotrasnje cerkveno krivoversztvo ino pokvarjenoszt jákosztnoga zsvljenja.

Dozdaj je proti tem szv. rozsnivenec pomágo. Med zvünesnjimi neprijátelami je nájnevarnesi bio türk, steri je celi krcsanszski szvet steo z szvojimi vojszkami obladatai pa je túdi obladao celo vogrszko ino vsze tale júzsne Europe, dokecs szo ne V. Pius papa zapovedali szv. rozsnivenec moliti celomi szveti proti toj neszrecsi. Pa glejte, stere vojszke szo prvle szlabe bilé, szo zdaj z szvétim rozsnimvencom podprete zmagale neprijátela. Z vogrszskoga ino z otoka Korfu szo je túdi szrecsno vöztirali szledkar pa za to szo XIII. Gregor, XI. Clement ino XIII. Clement papovje naszstavili z zahvalnoszti na csaszt bl. Divice Marije szvétek szvétooga rozsnoga venca.

Ka je proti krivoj veri ino dvojnosztli vu veri, ali proti düsevnoj pokvarjenosztli szv. rozsnivenec velka pomocs, to z toga znamo, ka ravno z pomocsjov szv. rozsnovenca je szv. Dominik obladao ino unicsó albigenško krivo vero ino njemi je túdi obecsala blázsená D. Marija, ka proti düsevnoj pokvarjenosztli de posebno csuvala one, ki do szv. rozsnivenec molili. Etak je naime právila szv. Dominiki :

„Kak je pozdravljenje angela zacsétek zvelicsavnoga odküplenja cslovecsega, tak de szv. rozsnivenec, v sterom sze ravno eto pozdravljenje moli, najzmozsuesa prilika i skér za povrnenje gresnikov.“

Pa zakaj? Za to ár szv. rozsnivenec ma vsza vu szebi, stera szo k pravomi povrnenji potrebna.

Fundament povrnenja je prava vera, vero nam pa miloscsa da, miloscsso szmo szi pa duzsni z sztálno — vernov molitvov szpraviti.

Jeli je molitev, stera nam tak lepo pred nasz posztavi celo naso vero, zsvljenje Jezusovo ino bl. D. Marije, kak rávno szv. rozsnivenec? Jeli je pobozsnoszt, stera je mogoesa nam lezsi miloscsso szpraviti, kak je eta, stera je cela na csaszt materi milosztii poszvecsena?

Kde sze szv. rozsnivenec moli, tam more poszehnoti greh, mlácsnoszt ino szühocsa düsevna; tam morejo rászti jákoszti ino szvétoszt krscsanszka.

Med onimi národami, kde sze szv. rozsnivenec verno moli, cveté krscsanszka vera.

Japonci poleg Nagaszakija, irci vu celom szvojem drzsanzji szo z molitvov szv. rozsnogavenca obcsuvali 200 let szvojo pravo vero te, kda njim je od szvetszke vlade vsza bozsa szlúzsba prepovedana bila.

Zakaj je vu preminocsem sztoletji katolicsanszka vera na celom szveti nazdrt sla, csi ne zato, ar szo národje szv. rozsnivenec zavrgli ino ga vecs ne molili — pa komaj szmo ga znova vu roke vzeli, znova moremo szpoznati, ka naprej idemo vu vernoszti, csi li ka szo nam szvetszke oblászti protivne.

Moremo praviti, ka je molitev szv. rozsnogavenca znamenje naprejidenja ino zametavanje szv. rozsnogavenca znamenje nazdrtidenja prave vere.

Za to je to, ka szv. rozsnivenec telko spotlivcov i neprijátlov má na szveti, ar satan dobro zna, ka ga eta molitev vszikdar obláda.

Zato ga molmo verno, pobozsno pa sze te pobog-samo mi i drügi pa de nasa szv. vera znova cvela na etoj zemli.

Rzs.



Nase romanje vu Maria-Zell.

Duge tjedne na nasoj szlovenszkoj krajini je povszédi eto edno pitanje bilo csüti: jeli te sli vu Maria-Zell? Ki je tak szrecsen bil, ka je mogocsen bil sze na romanje podati, je zvezéljom govorio od toga, drügi szo pravili: zdaj nemrem idti, csi de mi Bog pomagao, drügoes bodem so. Ka sze je povszedi tak zsmetno csakalo, sze je prigodilo augusztusa 26 gda je 750 szlovincov romalo vu Maria-Zell pod voditelsztvom Dr. Franc Ivanócy kanonika. Imenitno doszta dela dá edno romanje voditeli romanja, zátok isztinszka vhála ino szláva dosztaja sze od celoga szlovenszkoga lüsztvá precsasztitomi goszpodi Dr. Ivanociji. Na 750 lüdi paziti, za njé szkrbeti, to je ne málo delo!

Ali lübezen do nasega národa, do nasega szlovenszkoga lüsztvá z stere szo to na szébe vzéli, njim je delo polehкотila. Zavrzseni szmo, obterseni szmo, stéli szmo sze Marii, nasoj dobroj materi potozsiti . . . od nje pomocs prosziti, od nje miloscszo zadobiti. Vszi szlovenci szmo tam bili . . . to je dónok, ne vszi, ár je doszta nasi szlovenszki bratov zablodjeni vu krivoj veri, té szo ne tam bili, za té szmo pa molili, molili szmo za njihovo povernénje, ka naj one, stere szlovenszki

jezik znami vküp prikapsi, naj ednok njé práva vera znami escse bole vküper szklene. Augusztusa 25 je zse na ravenszkom kraji bilo viditi, kak sze romarje szkrbijo, ka naj na drügi dén augusztusa 26 vu Radgoni vláka ne zamüdijo. Na vszákom sztráni je cslovek lahko vido romare, steri szo iz dalesnje krajine: od Szinika, z Doleneč i. t. d, sze trüdili vu Radgono. Iz Zalasztolice iz Törniscsa, iz Cserenszovec, iz Beltinec, ino escse z Lendave idejo veliki seregi z zasztavov lepe peszmi szpevajocsi vu Radgono naj szamo na drügi den vláka, kateri je so $5\frac{1}{2}$ uri-nezamidijo.

Augusztus 26! eden szlatkoga szpomina dén vszem onim, ki szo bili vu tom romanji. Lepi den sze kazse, szamo nikateri oblaki sze vidijo na izhodnom, ali gda szvetlo szunce gori sztane, je zazsené, je raztrga tak, ka szmo sze lahko vüpali ednoga lepoga, prijétnoga dnéva. Csi je rávnok poszeben vlák iz Radgone szamo $5\frac{1}{2}$ uri so, zse je okoli 4 ure zvün réda napunjeni bil iuzsne zseleznice kolodvor. Ja nasi szlovenci rano znajo sztanoti!

Nepotrplivo csáka lüsztvó, gda pridejo dühovniki, ki je vu réd posztavijo, ino njim karte raztálajo. Po rédi pridejo velecaszttiti goszpodje: zsupnik Iván Szlepec iz Szobote, g. zsupnik Stevan Koczjan iz Nedile, g. zsupnik Rudolf Vadovics iz. Sv. Benedeka, nadale Géza Tüll namesztnik iz Szv. Szebestyana, g. Josip Klekl kapelan iz Törniscsa ino na szlednje voditel romarov veliko csaszttiti goszpod Dr. Franc Ivanócy kanonik pridejo z Dr. Franc Rogács dühovnim voditelom bogoszlovcov (mládi dühovnikov) iz Szombathela ino iz pizatelom eti rédov: Mirkom Lenarsich kapelanom iz Tisine. Csakati je zsmetno to szo mogli szkusati oni, ki szo prerano gori sztanoti! Ali to sze hitro prigodilo. Vu ednoj maloj $\frac{1}{2}$ uri je szaki zse na szvojem meszti szedil, 750 lüdi je notri bilo zse vu tom csrnóm vláki! Cslovek je lahko csüo, kak csasztniki dveri vláka zapirajo . . . no vhála Bogi, bodemo zse sli! je bilo csüti vsze poszédi . . .

Szamo na-ednok sze zacsnemó gibati pomali, pomali ta nihámo kolodvor Radgonszki. Lüsztvó szamo od szébe zacsne veszélo szpevati Mariine peszmi: zdaj je zse zagvüszano, ka de vidilo Maria-Zell. Na keliko sze preobr-

nejo esazsi. Nasi ocsaki szo peski romali vu Maria-Zell ino szo 9 dui hodili, mi, mi szi pa szédemo na vlák, steri nász vu nisterni vöraj tá posztávi. Ali zátok naj szi niscse ne miszli, ka je nasé romanje lezsese, kak je bilo njihovo! Bole hitro szmo opravili ali lezsese je ne bilo, ár vu vláki szedeti, gde je sze naklácseno zlüdsztvom gde veliki szpár, ino vrocsina, je tüdi zsmécsa, je tüdi zatajüvanje!

Gda vlák iz kolodvora vöpride, zacsne prazsiti hitro. Ki je tak szrecesen bil, ka je pri okni szedo, on je lahko vido, kak hitre nogé má tá velika csrna „sztvár.“

Vu ednoj máloj vöri okoli $\frac{1}{2}$ 7 vüre szmo zsé vu Spielfeldi bili, gde szmo malo csakati mogli, ár je potrebno bilo pécs vláka preobrnoti. Nisterne minute, ino tá lejpa peszen, stero je cslovek lahko csüo, dokecs je vlák sztao, zanémi, zanémi rogátanje vláka, steri brez henjanja neszé nász proti Gráci. Kaksa blajzsena krajina je tü okoli Gráca, proti nasoj krájini, stera je od szühocse teliko trpela.

Veliko cvetécsó hajdino, veliko proszo vidi cslovek — steroga prinasz glásza nega, velika otava ino tráva povszédi. Radi bi duzse glédali to obilno krájino, ali té neszmileni vlák nam ne dá, ár zdaj no toj prednjoj zseleznici escse prav ide pa rávnok do Grádca nesztáne. Gradec! zdaj eden nemski váras, gde szo zdaj szamo delavci szlovenszki. Pa ednok je Gradec tüdi mogo szlovenszki biti, pa escse imé njegovo je szlovenszko. Najmre zdaj njegovo imé po nemskom Graz, je to imé izviraló iz etoga „Grádec“, to pa po szlovenszkom teliko znamenüje, kak máli grád — Grádec.

Ali zdaj sze neborimo znememi, steroga je bilo to meszto, tém ménje, ár nász vlák zse opomina naj notri sztopimo. Lüsztvó hitro, nezredno notri bizsi, pa to je zaisztino nej lepo bilo, szamo nisterni csednesi po máli idejo, ali pa celo sztojijo pa csákajo, gda do vszi notri pa te notri sztopijo vu vlák.

Ednómi sztojécsémi mozsi, ki sze neklácsi, ne bizsi vu vlák, govorim: vi nedte gori sli? Ino té cslovek mi je csedno odgovoro: „Zakaj bi sze tlacso, ino bezsao, vej brezi méne neodide vlák ino de me na szlednje escse csasztnik zselezniski proszo, naj notri idem.“ To je cseden

odgovor, pravo szam jasz, csi bi szí vszi lüdje tak csedno premislavali, zagvüsam vász, ka bi ne bilo bezsanja ne bi bilo klácsenje, nego te najvekxi réd. Od Gradca vlák zdraven gor ide kre Múre; kem bole naprej idemo, tem lepsa je krajina. Na dvá kraja viziki bregovje, vu doli pa tecsé Múra, stera je eti escse trno mála, ino poleg nje bezsi nas vlák. Vidim kak sze lüsztvo csüdiva gda te velike bregé vidi, ja! ka szo nasi bregovje proti etim! Eti zse doszta ne szejajo niti doszta ne zsenjajo, nego máro paszejo, drva odávajo ino sztoga zsivejo. Imenitno lejpa sztebla vidi cslovek, ino ne vu ednom sze pobüdi zselenje: da bi to eti lelko cen (fál) küpo ino bi dobro bilo na Múri doli pelati . . .

Ali vlák njemi prekráti, ka naj drügoga blága nepozselej, mocsno szfücska, ino szmo pod zemlov, velika kmica je, nikaj ne vidimo, nikaj necsüjemo, szamo rogatanje vláka. Jeli bár ka nigda nigda je dobro csi cslovek vsze neve . . . Ali vlák nasz dugo nescse vu kmici niháti, tak doszta doszta lüdi lübi kmico . . . zátok nász na szvetloszt prineszé. Gda cslovek vö pride iz kmice na szvetlo szunce, te zná, ka je szvetloszt, te szí zjá premisliti, kak zsaloszten je sztalis ednoga szlepoga csloveka, steri nevidi, te zná malo gori prijeti, ka je to: vu vekivecsnoj kmici biti . . .

Szaki je veszeli bil, gda je iz kmice szvetloszt zagledno! Vlák tüdi na szvetloszti bole hitro ide; ino to nam je zdaj ne prijétno, ár krajino bi radi glédali, stera je tako lejpa, radi bi gledali brege, steri sze proti nébi terejo, ino ka naj nase szerce tá zdigavamo cse bár nis govorecsi nász ne opominajo. Ali vlák je neizcsütlivi je nemilosztiven izo hitro prineszé nász vu Kapfenberg, gde szmo mogli na drügi vlák prejk sze preszeliti.

(Dale.)

Lenarsich Mirko.





Vélki oltár cserenszovszke cérkve, steroga je cserenszovszka fara z szvojimi dári dála napraviti. Na kepi je lepi — vu isztini escse lepsi, nájlepsi pa pred Bogom, komi je známénje vernoszti cserenszovszkih fárnikov.

Britkoga trpljenja szladki szád.

(Poveszt.)



Odbila je zádnya vōra solszkoga leta v ursulinszkom szamosztáni. Po sztubaj szamosztánszki szo lezsali zavitki, med njimi szo pa sztále vucsenice in szo jemále szlovo edaa od drūge. Tūdi kaksá redovnica vucsitelica sze prikazse med njimi; nisternim preporácsajo pozdráve za sztarise, drūgim pa podávlejo zádnye opominanje za pocsitnice. Z vecsilh obrázov mladénk szí mogeo csteti szrecco, stero njim je ponūvala zláta prosztoszt v pocsitnicaj, li malo jih je bilo szigurni ali szo pa celo jokale. To szo bilé tiszte, stere szo mogle na konci szvojega solanja za vedno zapūsztili prilūbleni závod.

Med nyimi je bila tūdi mláda kaksí 16 let sztara deklica. Njéne od jokanja erdécse ocsi i njéne zsalosztne brázde na obrázi szo li vedro kázale, kak tezska njoj je szlova od závoda, poszlali szo jo zsé ocse kak malo dete v szamosztán i tam je prezšivela nekaljeno mladosztno szrecco.

V soli je bila vszigdar med prvimi, i njena krotka prikūpliva zvūnesnoszt jo je prilūbila vucsitelican tak tūdi vucsenicam. Zdaj sze pa more povrnoti okoli szvoje rodbine, pomága szvojój materi pri domacsi opravilah. Gvisno sze je veszelila toga, ali denok je njeno szrce tezske tak, kak nigdár prle, tak sze njoj je vidlo, da bi sla po szvejti proti mocsnim vihérom. Na zádnye jo pomiri oblūba njeni vucsitelic, da scséjo doszta moliti za njo.

Pripovedáva sze, ka angelje bozsi proszijo csiszta szrcá, stera szo odlocsena za trpljenje, dosztakrát zse szkoro z ednov szkuzov, sz steroga pozsené kmicsna rasztlina, stere liszti sze razpresztro v podobi krizsa. Pri Ani — tak sze imenüje deklica — sze vidi, ka je mela tá pripoveszt na isztino priti. Komaj je prezsilvela edno leto v domácoj hizsi, i poproszi pri njeni sztarisaj mladi uradnik za njeno roko. Sztarisom sze je dopádnola lepa prilika i ne gledajo na mladoszt szvoje cseri obecsajo deklico, ste.a je misztila, ka more po voli sztarisov szpoznávati bozso volo, je tüdi potrdila któj zvezi. Za malo meszecov je zse sztála v belom sznehinszkom oblecsi pri oltári i odisla je zmozsom v delesnje meszto.

Njeni mozs je zse zgübo v ranoj mladoszti mater, i tak je mogla mláda goszpá vesaszi prekvzeti vesz hizsni red vu szvoje roké. Z lübeznosztjov i gorécsnosztjov sze je poszvetila novim duzsnosztim i sze je obnasala kak poszlhúsna csér proti szvojemi príletnomi tészli i kak szkrbna zsená proti szvojemi mozsi. Denok szí je pa ne mogla zse v zacsétki razlozsiti, kak je to, ka njoj tészt né nigdar pokázao prijaznoga lica. Z nikim njemi je ne mogla po voli vesiniti, k vszemi, ka je ona pravila ali vesinila, je meo kaj prisztaviti. To je pripiszávála njegovoj sztaroszti, i ga je szkusala pridobiti, ali ne je mogla. Na zádnje pita szvojega mozsá, kak sze more oponásati proti njegovomi ocsi. On njoj pové, ka je njegov ocsa esemeren zakaj sze je ozseno sz taksov „pobozsnov“ i jo proszi náj zapüsztli njemi na lübo szvoje pobozsnoszti. „Kajti, scse prisztávi, tüdi meni je mucsno gledati tvoje csinenje.“

Mláda goszpá sze né malo zacsüdila nad taksim govorenjom, ár bilo je prvics, da sze njoj je na ocsi metala njéna pobozsnoszti. „Ka pa denok scsém zapüsztliti? ka molim zajtra i vecsér i szpunjávlen szvoje duzsnoszti proti Bogi, nad tem sze denok nemres szpodükati! Prav ka szem szklenola, da tebi na lübo nebom hodila vszaki den k mesi, csi ravno mi je to zsmetno; szamo vnedelo szí dovolim vöro, ka bom sla vcérkev. Menje pa za isztino nemren csiniti, ne da bi prelomila bozso zapoved. Povej mi záto, ka miszlis za isztino.“ „Jesz miszlim,“ odgovori mozs sz trdim glászom, „da szí mela ti napácsno vzgojo.“

Od bozsi zapovedili i od cerkvi mi ne pravi nikaj vecs! Csi scsés szrečno z menov zsveti, mej tiszte miszli, kak jesz i zapűszti te verszke recsi, stere szo za deco!“

Ana je sztála tak, da bi jo bliszck zadeo z vedrine. Mozs, steri zaszmehávle to, ka je njoj náj dragse, je rávno tiszti, steromi je priszegnola pred malo meszeci zvesztobo pri oltári. On njoj je obetao, ka jo pűszti vu verszki recsáh popolnoma proszto, i zdaj imenűje szpunjávanye najnávadnese krcsásnszke duzsnoszti brezmerno pobožnoszt. Za hip je bila potrta, da bi njemi mogla kaj odgovoriti. Odisla tiho i sze zaklenola v szpálnico. Tam szpádne na kolena i jocse pred podobov Jezusovoga szrca. Njena zemelszka szreca je dobila velki vdarec . . . „O moj Bog!,“ moli zsalosztna, vsze scsém pretrpeti, ali tebé pa nigdar ne zapűszliti: Ne zapűszti me tűdi ti i bodi mi resiteo mojega mozsá! Rada sze² ti aldűjem za njega. Vzemi moje zsvilenje, csi scsés: vsze ti ponűdim. Szrce Jezusovo, szmiluj sze i poszlűhni me!“

Potolazsena po molitvi sztáne i scsé iti nezaj v hizso, gé je mozsá nihála. Ali on njoj pride prijazno proti: ne sze njemi je vidlo popolnoma dobro, da je zbantűvao szvojo dobro zseno. „Ali szí zdaj mirna“ njoj pravi. „Bodi odkritoszresna, ali neimam prav, da obzsalűjem tvojo vzgojo? Rávno za volo szvojega pobožsnoga csűtenja sze tak razburis vu vszakoj malenkoszti.“

„Tvoja na ocsi metanja niszo práva“ odgovori ponizno; razburjena neszam, liki zsalosztna ár vidim, ka szo nájna mislenja razlicsna vu tak imenitnoj recsi, kak je szvéta vera. „Pravo szan ti zse“ njoj szégne mozs v recs, „ti sze mores szpametűvati, té nede med nama nigdár nikse szvájé.“ „Rada“ právi zseno, „bi szpunila tvoje zselenje, csi nebi bilo proti mojoj veszti. Ti znás, ka ne zselim nikaj bole, kak szpunjávati tvoje zselenje, kelko mi je mococse. Kak tebi nebom nigdar prelomila zvesztobe, tak pa tűdi nescsem oszkruniti zvesztobe Bogi, ráj merjén!“

Takse „szvojeđlavnoszti“ ne pričsakűvao mozs od szvoje zsené. Nezadovolen i mrmrajocs zapűszti hizso i ide k szvojemi ocsi, da bi szí pri njem odgnao szvoje csemére. Po pogovárjanji z sztarcom szo zrászli njegovi

csemérje tak, ka njemi je vgasznola zádnja iszkra lübezni do zsené.

Od toga dnéva sze je zacsnola za Ano duga trnjava pot krizsa. Mozs jo je szrecsávae z ocsivesznov mrzlotov, i tüdi tészt jo je zsalosztio povszod gdé koli jo je mogeo. Ponücao je vszako priliko, da bi jo zmesao. Takse vszakenésnje ravnanje bi moglo sztreti tüdi naj menje ob csütlivo szrce, kak je bilo nase pobozsne goszpé, csi jo nebi zdrzsávala miloscsa bozsa.

Ta je davala Ani mocs, da je vsze né szamo potplivo, liki tüdi szvetira mirom prenasala. Szkrbela je, ka je vsze na tenko delala domácsa opravila, kak hizsna vertinja oponásala sze je lübeznivo proti szvojemi mozsi i sztaroni ocsi i njima je podvorila, kelko je mogla. Szkrbno sze je ogibala vszega, ka bi njima dálo priliko za pritozsbo. V náj vékso tolászbo njoj je bila molitev k bozsni Szrci, steroga krotkoszt je szkusala posznemati, scse celo pri szvojih sztarisaj ne mogla dobiti pomocsi, ár njeno gingavo szrcé njej je ne dopüsztilo njim sze kaj potozsiti, ár bi je sztém zbantüvala. Stela je, ka szta bila plemeniti ocsa i mati brezi szkrbi za volo njé, za volo toga je vládalo nikse veszélje njéna pizsma, stera je pizsala szvojim sztarisom, stera veszéloszt sze pa né nahájala v njenom szrci.

Zagotovo njoj je bila ta veszéloszt tezska poszebno od tisztí máo, gda je zvedila, ka je njeni mozs nevernik, popoln brezbozsnoszti. To njoj je devalo novo trnje v trnjavi venec, steri je zbádao njeno szrcé. Bio je tezskei boj, da je premágala naszprotje, stero sze je poprijemalo. Vidlo sze njoj je tak, da bi zviseni njeni zgléd obá mozsá scse bole drázso. Bog njoj je podelo lubéznivo dete, steroga je szprejela, kak poszlanca mira, stero szo njoj nebesza poszlala, ali szam neduzsen angelcsek je ne mogeo odtüjena szreca zdrüzsiti i z zsalosztjov je miszlila mláda mati na prihodnoszt szvojega deteta. Ka more posztanoti zsnjega v taksoj drüzsbi? I ka csi vtégne malo dete zgübiti mater zse v ranoj mladoszti?

Ana je zapázila, kak njoj po császi minjávle mocs; kaslala je pogoszci, i lica prle tak erdécsa, szo posztajala z mérom bole bleða. Brezi mrmranja i tozsbe je vzéla to novo poszkusnjo zbozslih rok i sze je aldüvala znova

bozsemi Szrci za dráge. Miszlila je, ka more sztaksov szilov szprosziti z nebész szpreobrnjenje szvojega mozsá. Dugo dugo je mogla zobszton vüpati i csakati tak, ka je posztao küp njenoga trpljenja pun. Na zádñje sze je zgodilo ka je zbelezsao njeni tészt vu nevarnoj bolezni. Dvorila njemi je znájvéksov vdánosztjov, pa li ne mogla zadovoliti sztároga. Za vesz trüd je dobivala vplacсило zaszmehovánje. Dosztakrát je ne steo trpeti pri szebi i na ocsi njoj je metao ka je ona kriva njegovoga betega. Beteg sze je vlekeo i sze sz hüsaó tak, ka je beteznik zmérom nücaó dvorbe. Ne szamo po dnevi, liki tüdi vnocsi je mogeo biti zmérom sto prinjem.

Po dnevi je prepüsztila Ana tüitam dvorbo komi drügomi, po nocsi je pa dvorila zmérom száma.

Tak velka pozszrtvoválnoszt je mogla na zádñje tüdi trdo szrcé sztarca genoti. Gda sze njemi je telko zbolsalo, i njemi je mocs dopüscsala v dugsi razgovor, právi nisteren dén z néizrecsno gingavim glászom szvojój sznehi: „Ana odpüszti mi, ár te tak dugo ne szan steo szpoznati, szan te preganjao szvojimi csemérami. Predszodki, stere szan meo proti veri, sze nemrejo vecs v sztlávlati tvojoj kreposzti. Ti szí mi szvojim zglédóm pokazala, da sze najde pravica szamo vu veri, stera vcsi povrnoti dobro za hüdo.

Pripoznám ti, dugo je zse, ka szan to szprevido, ali ne szan sze steo vdati. Zdaj szan pa mocsno oblübo, premeniti szvoje zszivljenje i sze povrnoti k Bogi i tvoja dobrotlivoszt mi je zagotovila, ka sze me uszmili tüdi ou. Pomagaj mi, kak szí dvorila mojemi teli, tak szkrbi tüdi za mojo düso i moli za méne!“

Mláda goszpá je ne mogla dobiti niedne recsih, da bi njemi odgovorila. Le krátka szszcsna molitev k bozsemi Szci njoj szkipi v prvom hipi, kak izráz njénoga veszélja. Vecs kak bi mogla povedati recsih, je razodeo betezsniki njeni blázseni pogléd.

Kak odszeva z rosznih kaplic ütrasnje szunce, tak je szijalo sz toga pogléda nikelko tisztoza veszélja, stero má Bog szam, csi sze gresnik isztinszko szpreobrné.

Szin je sztedo ocsinomi zglédi, i hitro na to szta sze oba zmirila z szvojim Bogom. Nikdár neszta pozábila, komi sze máta zahváliti za dūsno zdrávje i za szcresni mir; i od tedaj szta szta prizadevala, da szta delala szvojoj resitelici rávno telko veszélja, keliko szta njoj napravila prle zsalosztli.

Ana vsivle zdáj náj vekso szrecso, i tá szrecsa je nekaljena, ár szta jo je dobila szvojev kreposztjov.

Prelepsi i posznemanja vreden zgléd za nisterno zseno z prosztoga sztána, stera zsivi vu taksi okolscsinaj.

S. J.





Szplóh odkriti velki zapelávec.

Krivoga szvedocsánsztva ne guesi proti tvojemí blízsnjemí. (VIII. zapoved.)

Pred 50 letami szo esce vracsitelje to miszili, ka alkohol, celo pa vino, mocs i zdravo krv dáva csloveki: vu zdajsnjén vremení pa nájglasznovitesi professorje naci vsijo. „Pred 25. letami — právi Forel professor — gda szem kak mládi vracsitej vu München vársi vöszkázao, ka sze pijánoga csloveka szklezen szkvari, szo sze z méne vöszmejáli: ali dneszdén zse vszaki doktor zná, kak szpreobrné alkohol szrcé, szklezen i drúge cslovecse kotrige“. Dneszdén rávnok vracsitelje nájbole prepovedávajo alkoholszko pijacso. Z veksine szamo toti za volo zdrávja i ne za volo hüdoga oponásanja. I dühovnik je lehko zadovolen z tém, ka ka on glászi, na to je csedén szvet zse túdi goripriseo nájmre: ka je alkoholszka pijacsa teli i zdrávji skodliva.

Vu preminocsoj prilíki szmo vidili, ka alkohol doszta obecsáva i malo dá, zdaj mo vam dale odkrivao hüdobo alkohola.

1. „Mrzlo ti je — veli alkohol — napij sze i vcsaszi sze szegrejes“. Kakda? To bi túdi lázs bila?! Vszaki csüti, ka csi je csloveki mrzlo i napijé sze, vcsaszi sze njemi krv szegreje od alkohola.

Ali alkohol nasz szamo nori z tém, ka szegreva telo, ár csrevo scsegécse, krv gorizmoti i te sze tak csütimo, da bi nam toplese bilo. Ali vsze to szamo krátki casz trpi. Z vrocine merov sze vöpokázse, ka telovna vrocina po alkoholiszticsnom pili hitro nizse szpádne. Kak sze to godi? Alkohol na zvünesnje kráje tela zsené krv, záto je lice erdecse. I gda je krv blizse k zvünesnjemi i mrzlesemi zráki, te sze krv hitro razhladi. Ovo záto právim, ka alkohol ne szegreva, nego hladi. I csi sze po alkoholiticsnom pili krv vecskrát na zvünesnje telo zsené, te sztálno osztáne na lici erdecsa fárba, celo pa kufraszti nosz.

Z té lasztivnoszti alkohola sze escse edno drügo narája, to ka nájhitrej pivci pozebéjo, zmrznejo.

XII. Károly králi je vu ednoj noci nájednok 4000 vojákov zmrznolo, ki szo sze proti mrazi z zsganicov bránili. Ne dugo ka szto let bode, ka je Napoleon, francuski caszar vecs sztojezér tüdi zgübo vu Russii, ki szo od mraza szpomrli. Njegovi szoldácje szo sze tüdi z zsganicov steli szegrevati. Pri nasz tüdi vecs lüdi zmrzne vu zimi, ali z veksina ne mraz, nego pijansztvo njim skodi. Lüdje krivo to miszlijo, ka alkohol szegreva njuvo telo. I gda sze záto vu trdoj zimi i globokon sznegi na pot szprávlajo, te szu vu teli z alkoholon prvo dobro zakúrijo. Alkohol njé zaprva z toplin csütenjon nori, ali naszkori sze razkadi po teli i szlabota pa szen zgrábi telo. Trüdni szu pocsvat doliszédejo i csi zaszpijo, vecs sze gori ne zbüdiyo.

Dobro znájo to, ki vu szeverni krajinah potüjejo. Nansen, ki je vu szeverni krajinah nájdale priseo, je na szvojem hajovi alkoholiticsne pijacse ne noszo; i presztao je mraz, csi je glih vu mrzlesih krajinah hodo, kak je pri nasz nájmocsnesa zima.

Navcsi sze z toga, ka csi sze mores vu velkom mrazi na pot szprávlati, ne pij alkoholiticsno pilo, naj nebi hitrej zmrzno.

2. „Pogaszim tvojo zséjo“ právi nadale alkohol. Miszlin, ka vam na lehkoma to lázs poszvedocsim. Csi alkohol pogaszti zséjo, zaka szo te rávnok pivci vszigdár zsédni? Ka iscse pijánc, gda sze domo prikota z kresme, gde je celi dén pio? Rocsko i vodo. I csi sze vu noci ali pa zagojdna prebüdi, jeli ga nevgasznjena zséja ne vmarja?

Na pijanca bi to zagvūsno nájvéksa kastiga bila, csi po lumpanji nebi dobo vodé. Gorécsa zséja bi ga te navcsila, ka alkohol ne gaszi zséjo.

Zsivina tüdi má telo, kak mi; ona tüdi vecskrát zséja; ali alkoholiticsno pilo ni edna k szebi ne jemlé, nego szamo vodo. Szamo cslovek szi noro vu glavo zgucsi, ka zvün vodé escse kakso drügo pitvino tüdi potrebüje.

Od assisiánszkoga sv. Ferenca cstémo, ka je vu ednom vrocsem dnévi na szvojoj trüdavnoj poti k ednoj vretini priseo, stera sze je pod széncov ednoga kosnatoga dreva z zémle vöcürila. Sv. Ferenc szi je z szvojimi potnimi tivárismi dolszedo kre vretine, krüh szo naprej vzéli z turbe i gda szo sze najeli dobro, szo sze napili z csiszte vretine. Nájednok sze szamo szkuze rosziyo na ocsáh szv. Ferenca. „Zaka sze joces oca?“ pita ga eden z potnih tivárisov. „Ka sze nebi jokao! — odgovori on — csi szi na to zmiszlim, ka je Bog vu szvojoj vszeznanoszti naprej vido, ka mi ednok lacsni zsédni na eto meszto pridemo, i vu szvojoj velkoj lübéznoszti eszi nam je vretino poszlavo!“. . .

Ali mi lüdjé ne vemo zadoszta bozse dáre prestimati. Csi bi frisko vodo tüdi mogli gda vu apotheki ali pa bauti küpiti, te bi vodo vu postenjeh meli; gda jo pa obilno i zobszton vdáblamo, záto jo za nikoj ne stimamo. Pa nam tak zgodovine, kak szv. pizmó tüdi od toga pripovedávajo, ka szo vu jüzsnih krajinah za eden sztüdenec ali pa vretino sze krvávo bojnali. Szan Jezus je tüdi za kupico vodé, stero komi z lübéznoszti ponüdimó, obecsao nájem. Gde je voda v zséli, tan je vu velkom postenjeh, ali gde obilno tecsé, tan jo za nikoj stimajo.

3. „Betezsen szi? jaz te zvrácam“ — obecsáva ti alkohol. Lüdjé pa mocsno verjejo to lázs. I csi koga gláva boli, nogé ga ne nosziyo, csi má vu teli kakse bodláje, csi njemi je zsalodec ne dober — vu alkoholszkom pili isce vrásztvo. Csi je cslovek kakse zsmetno masztno hráno jo, edno malo vina ga polehsa, ali to je zse ne isztina, ka bi alkohol vszaki beteg zvrácsó. Pri alkoholszkom pili z veksina szamo zadrevenej bolezen i szledi sze znova szkázse, stero nam to szvedocsi, ka je alkohol ne právo vrásztvo. Vu novinah dolpopiszane csüdodelne kaplice tüdj drügomi ne hasznijo, kak szamo onomi, ki njé odáva.

Vracsitelje to právijo, ka z taksimi alkoholicsnatimi kaplicami szi náj lezsej szvoje notresnje telo szkvarimo.

4. Alkohol tak, kak szmo vidili ne hráni, ne okrepi, ne szgreva, ne gaszi zséjo, ne vrácsi beteg, — nego szkvari krv i oszlaboti csloveka. I dönok kelko vinszkil bratov jeszte na szveti. Gda szi scsé cslovek dober dén szpraviti, te z njegovoga veszeljá faliti ne szmej alkoholicsno pilo. Zse dete vu tom gorizraszté, ka právoga veszelja rezi alkohola nega — vej gda sze sztarisje veszelijo, te szo njemi tüdi ponüdili kupico vina ali pa pive. Celo pa delavci szi to miszlijo, ka rezi vina i zsganice nancs zsétve nebi mogli opraviti.

Ali pitam, kak szo lahko to delo oprávlali nasi prededovje, gda szo escse zsganice nancs ne poznali? Zdrava pamet nam to právi: Rezi steroga szo lüdjé zsvieli vecs jezero let, rezi toga dnesz dén tüdi lahko zsvéjo. I csi sto vözproba to delo, on previdi, ka rezi alkohola sze delo tüdi lahko tak, ali pa escse bolse oprávla, kak z alkoholon.

Na to gledocs vam lahko edno lepo zgodovino naprejdám, stera sze je 1835 leta aug. 13. zgodila vu London váراسi. Te je gucsao Buckingham poszlanik ob prvim predvnogimí delavcami proti alkoholi. Gda je te poszlanik szkoncscsao szvoje recsi, te je eden delavec po iméni Smith gorisztano i eta je pravo: Vu vszem dovolim i na meszti niham recsi, stere szmo zdaj csüli, ali piva je dönok zdrava i nam delavcom szploh potrebna pitvina. Jaz i moji priátelje z ednim glászom vadlújemo, ka rezi pive niscse nemre tak velko i mocsno delo zvršávati, kak mi, ki z pivov zsvémo. Zná biti to miszlijo goszpod Buckingham, ka sze nam je potrebno od pive odpovedati: Ali pa to stimajo, ka rezi pive delavec bole zadolej delati?

Ja — odgovori na tá pitanja Buckingham i dale gucsi: »Ali jeli szte zse szprobali to delo. Rezi probe niscse nemre vu tom deli pravicsno szoditi. Záto vasz proszim: probajte eden meszec rezi pive delati — i te previdite, ka szem prav gucsao. Po ednom mészeci vu etoj hrámbi znova vküppridemo. I te vszaki naj povej, kak sze njemi vidi po probi.« Razumnesi delavci szo previdli, ka je eti velko delo na vágah i eden meszec szo szebé na probó djáli.

Po ednom meszeci probe z velkov vnozsínov szo delaveci znova vküpszprisli. Na tom szpráviscsi je etak gucsao Smith vu iméni delavcov: Od prvesega szpráviscsa je z nász niscse ne pio alkohola, ni kostali szmo ga ne. Prvi dén szmo vu vodenoj pitvini niksega zsmaja ne najšli, ali to tüdi morem povedati, ka szmo na konci tjédna vu szoboto ne bili tak trüdni i vküpvjárjeni, kak prvlé. Vszebole szmo sze csütüli vu drügom tjédni. Vpamet szmo vzéli, ka bolse jejmo, ka szmo bole mirovni i krepkesi. Vu tom tjédni je z dela niscse ne vöosztano i tak ne szvojeja nájema zgúbo, i na strti tjeden szmo vidili, ka je vszaki 35—45 koron vecs zaszlüzso, kak prvlé. Vszakoga delavca lehko zazávamo, naj naszledüje naso példo“. Gda je Smith szkoucsao szvoje recsi, edni szo od veszelja z rokami pokali drügi pa preklinjali. Smith je pa szlobod vzeo od alkohola i drüge je vecskrát na to nagucsávao.

Od takse recsi je eti gucs, stero vszaki lehko szproba i tá proba ga nancs penesz nede kostala. Probajte záto i vi tüdi previdite, ka de vam rezi alkohola lezsej slo delo.

Dobro znam, ka do sze nisterni na ete recsi etak modrili: „ovo moj pop mi zse zdaj nancs to ne voscsi!“ Bog odszlobodi! ka bi vam bio nevosczeni! Jaz drzsim z szv. pizmón: vrejden je delavec szvojeja nájema. Csi sze sto vu mocsnom deli celi tjeden mantrá, dosztojno je, ka bi szí gda gda kakse veszélje szpravo. Ali zaka bi mogeo ti rávno vsze szvoje trüde za zsganico za vino tá razszipati? Csi sze ti zse rávno tak povidi, szpij szí kupico vina ali pive csi zuás mero drzsati. Ali ecse csednese bodes csinio, csi bos sze z bolsov jesztvinov hráno i z mrzlov vodov gaszio szvojo zséjo. Dobra hrána, mrzla voda i pocsvanje — eta mocs dávajo. I csi sze scsés rávno veszeliti, zaka bi sze te rávno k alkoholi obrno. Cseden cslovek szí domá pri szvojoj zseni, deci ali vu dobrih knigah veszéljé iscse i tüdi nájde.

* * *

Bog nas je Bog pravice. Záto nam je dao to zapoved: „Krivoga szvedocsánstva ne gucsi proti tvojeji bliznjemi“. To po szlovenszkom telko zadene: Ne lazsi! Bog to scsé naj bi vszigidár i vszepovszédi pravica kralüvala. Rávno tá pravica je nagnola mené, naj bi alkohol, toga

velkoga zapelávca odkrio pred vami. Jasz szi tak miszlim, csi niscse neszmej lagati, te nasz alkohol túdi ne szmej noriti. I dñok ka vidimo vsze povszédi? Alkohol z szvojimi lazsmi goszpodári ober lúsztvá. Lúdjé szvojo zsaloszt vu vino zalevajo, ár njim alkohol veszélje obecsáva — pijejo gda szo veszéli, ár rezi pila je zsalosztno eto zsvlénje, — pijéjo, gda njim je mrzlo, ár je alkohol szegreva; pijéjo gda njim je vrocse, ár je alkohol hladi. Pijéjo, gda szo lacsni, — pijéjo, gda szo sziti, — pijéjo, gda szo trüdni, pijéjo, gda szo pocsinjeni. Alkohol je zse ober njih velki goszpod grátao, ki velko dácsó beré od onih, ki sze njemi podájo.

Dobro znam, ka kralüvanje toga goszpodára ne bodem mogeo vtreti, csi bi glih z angelszkin jezikon gucsao, ali szamo telko scsém doszégnoti, ka csi szte zse szpoznali alkoholszkoga zapelávca, nete sze dáli od njega za nosz voditi. Kama mocsnesá je alkoholszka pitvina, vszebole véksi csemér je, vszebole skodi csloveki. To je pravica. Szami szi zvolte, jeli scséte, ka bi pravica ali pa lázs ober vász kralüvala.

Szlepecz Ivan.



Premislávanje od pekla.

Po obsinszkój szodbi pride dūsa sztelom v ne-
bésza ali vpekeo. Kamakoli pride, tam de na
veke. Hodi zdaj vu dūhi v pekeo ; premislávli
kraj, steri je pripravleni za tebe i trplenje stero
te csáka, csi merjes vu szmrtnom grebi. Zdaj hodi zmis-
lenjom v peklenszko jamo, da ne prides po szmrti v njo ;
miszli szí, da vidis pogüblenoga bogatina, steri gori vecs-
nom ognji i proszi : „Ocsa Abraham szmiluj sze meni i
posli Lázara, da pomocsi konec szvojega prszta vu vodo
i ohladi moj jezik, ár grozno trpim v tom plameni.“

Premislávli zdaj, ka trpijo pogübleni v pekli i kak
dugo bodo trpeli ; proszi Boga szvetoga Dūha, da bi mogeo
to trplenje dobro premislávati, i sze ga bojati i zatem tak
zsiveti, ka nebos pokopan v pekeo z evangelszkim boga-
tinom.

Pekeo je „kraj trplenja,“ kak je pravo bogat mozs.
(Luk. 16, 18.) kraj gé trpijo zaverzseni angelje i pogüb-
lene dūse. Pogübleni trpijo v pekli ár szo v kmici : „Ver-
zsíte ga na zvünesnjo kmico“ Mat. 22, 13. V pekli majo
pogübleni szamo telko szvetloszti, pravi szveti Tomás
Akvinszki, da vidijo grdobo i odörnoszt hüdobni dūhov i
drüge pogüblene, stere cslovik na tom szvejti nemre gle-
dati, da nebi mro, kak je Krisztus razodel szvétoj Brigiti,
Pogübleni v pekli ne csüjejo drügo, kak jokanje, prek-
linjanje, tüljenje i „skripanje zobmi“ Mat. 22, 13. Rad
bi szí zatekno vüha, da nebi csüo pa nemre, ár kak je
na tom szvejti rad poszlüsao necsiszte pogovore i szpe-
vanje, more tüdi v pekli za kastigo poszlüsati.

Pogübleni v pekli trpijo zavolo sztrasnoga szmráda, steri je po recsaj szv. Bonaventure taksi, ka bi eden szam pogüblenec vmoro vsze lüdi na zemli szvojim szmrdecsim. telom, csi bi priseo na zemlo.

Kelko vecs pogüblenih je vpekli, véksi i hüjsi je szmrád Zvün toga trpijo v pekli lakoto i zsejo. „Jaj vam“ je pravo Krisztus, „steri szte sziti, ár sztradari bote“ Luk. 6, 25. i pszalmiszt pravi; „Lakoto bodo trpeli, kak pszi“ (58, 8.) pa nigdar ne dobijo krüha, zsedni do pa tak, ka nebi zseje pogászili, csi bi celo morje szpili, pa scse kaplice ne dobijo. Bogatin je proszo Abraháma kaplico vodé, pa je né dobo i je nebode nikdar. Telko trpijo pogübleni, ár szo v ognji. „Poberite sze szpred mene, prekleti vu vecsni ogen.“ Mat. 25, 41. Pogübleni je v ognji tak, kak riba vodi: „ogen zsgé“ pravi szveti Leonard Portomavriski (Duhovne vaje, premisl. od pekla) „njegov obráz, njegove ocsi, náj bole obesütlive kotrige njegovoga tela. Ogenj szili vnjegovo grlo, v mozgé, v zsaloдец, zsgé mozgé njegovi csont, da vré krv v njegovi zsilah. Njegovo prebivanje je ognjena voza, ogen je njegov gvant, ogen njegova poszteo, diha ogen. Ka scsém scse vecs praviti? Tak je vtopleni v ogen, ka je podoben razhicanomi zselezi, stero je bole ognji kak zselezi podobno.“

To vsze trpi cslovek na teli; ka pa scse na düsi!

Najvékse trpljenje vpekli je po navuki szveti vucsenikov to, da pogübleni ne bodo nigdár Bogá glédali. Gda sze düsa tüdi trdovratnoga gresnika locsi od tela i sztopi vecsnoszt, bi bila neizrecseno rada pri Bogi, za steroga je bila sztvorjena ali Jezus pravi gresnikovoj düsi: „Poberi sze od mene, mojega lica nebos glédala nigdár vecs.“ Da je zgübila Bogá na veke, to jo tak boli, da po navuki szv. Krizosztoma niedna drüga kastiga bole ne boli, csi bi njoj nasteo tüdi jezero peklov. I szveti Augustin právi, ka bi sze pekeo v nebesza szpremeno, csi bi le Bogá glédali. Kak je vnebészaj náj vékse veszelje Boga glédati od lica do lica, tak je vpekli náj vékse trpljenje Bogá ne gledati. Vu pekli ne more düsa Njega vzsivati, pa ga na veke ne bo, pa szama szebi na ocsi mecse, zakaj ne szizivela kak szizivela v prédgaj. Vedno sze szopmina, da bi sze lehko zvelicsala, csi bi li stela i to jo vedno pecsé.

Csi bos pogübleni, bos vu tom ognji goro na veke ne edno leto, ne szto ne jezero let, ne milion let, liki vedno vu toj ognjenoj pecsi, po nocsi i po dnevi, celo vecsnoszt. Kajn trpi zse vecs jezero let, i je scse komaj zacsno göreti. Judas Iskarjot trpi vpekli zse oszemnajszt szto let, i kelko je zse pretrpo? scse li zacsno je trpeti tak, kak tiszti, steri je bio vcsera vpekeo obszogeni. Szvéto pizmö govori od vecsnoga ognja: „Poberite sze szpred mene, prekleti, vu vecsni ogen.“ (Mat. 25, 41.) Pogübleni bodo gereli vpekli, dokecs de Bog, celo vecsnoszt, brezi pocsinka. Ti jes i pijes, v pekli pa trpijo, ti sze szmejes i razveszeljavas med tem, gda v pekli trpijo; ti pocsivas i szpis, v pekli pa goriyo brezi polejsanja, brezi vüpanja da bi gda vü prisli szpekla. Pekeo ma szamo edna vráta, szkoz stera prides lahko notri, vü pa nemre vecs. Dokecs zsvivis na tom szvejti, sze scse vedno lahko vüpas, da bos resen vecsnoga pogüblenja; csi pa merjes vu szmrtnom grehi, nebos mogao vecs vüpati, da bi gda vü priseo szpekla. Radi bi pogüblenci molili pa nemrejo. „Tiszte dnéve bodo lüdje iszkali szmrt i je ne bodo naisli; zseleli bodo mrejtli, i szmrt de bezsala od njih“, pise szveti Janos evangeliszt (Razod 9, 6.) Radi bi sze umorili pa sze ne bodo mogli. Kak pogübleni zdaj trpijo, tak do trpeli celo vecsnoszt brezi konca i kraja, ár v pekli nega nocsi i nega dneva i vöra vedno sztoji.

O vecsni pekeo! kak je mogocse da verjes, da je pekeo i denok greh delas. Premiszli, ka tüdi tebe csáka pekeo, csi bos greh delao. Vecsni ogen zse gori vpekli tüdi za tébe, premiszli dobro, csi ednok v pekeo prides, ne bos priseo nigdár vecs zsnjega. Csi sziz zse szvojim csivlenjom pekeo zaszlüzso, zahváli Bogá ka te né vnjega szüno, obzsalüj szvoje grehe i zmiri sze z Bogom zdobrov szpovedjov i zacsni tak zsviveti, ka sze zveliczas, posebno sze pa ogibli szmrtnoga greha, „vu szmrtnom grehi zsviveti sze pravi“, je pravo szveti Leonard Portomavriski „na robi pekla zaszpati.“

„O Jezus, moj szlatki Jezus, száma lübézen do moje düse, ne pogübi me, proszim te, za volo tvoje szvete krvi, stero sziz za volo mene pretocso za moje odküplenje, ne pogübi me, o moj szladki Jezus, ne pogübi me. Oh kaksí dobiecek bi meo, csi bi pogübo mene,

szvojo sztvár, delo szvojih rok, stero szi odkúpo szvojev szmrtjov, stero telkokrát rahránis szvojim szvetim telom?

Sztojezerokrát szem zaszlúzso pekeo, pripoznávam, ka szan ga zaszlúzso, ti szi pa za méne nadomeszto szvojev krvjov : glédaj szuzé szvojega potrtega szrea mesam sztvojev drágov krvjov odpüsztí mi ! Dobro vtiszni vu moj szpomin pekeo i njegovo vecnoszt, da bom oboje vedno pred ocsmi meo, da bom pred ocsmi meo pekeo pri vszakom szküsávanji, vszakom deli, vszakom opravili. Daj da bom ga glédao tak v sztrasnoj podobi, da zgübi za méne greh vszo prijetnoszt, da ga ne bom mogoéo vecs csiniti . . . O preszveta Mati, odszlobodi me pekla, szproszi mi miloscsó, ka nebom nigdár vecs csinio greha, za volo steroga je sztvorjeni pekeo. Zato drágo miloscsó te proszim szkuznimi ocsmi, poszlühni mojo prosnjo stero ktebi zdaj posilam.* (Szv. Leonard Portomavriski.) Da düse nase i nasi bratov, blizsnjih i dobrotnikov vecsnoga pogüblenja odszlobodis, proszimo te poszlühni nasz.

po Cvetji S. J.





Drobis.

Znasega kraja. Komaj szo zpunjene nase fare na szlovenszkom v Bogojini ino vu Belatincih, kama szo presasztiti goszpod Zrinyi Károly prisli nazaj z Amerike puni navdúsenosztí za szvoje lúdsztvo, zse sze je v Stevanovcih oglászo zvon mrtveski ober mrzloga trüpla Fodor Károlya, ondasnjega g. plebánusa — eden za drúgim ide, delavci pomenjkávajo; proszite goszpodnoga Boga, naj posle delavce vu gorice szvoje. Stevanovce szo g. Koczján Stevan nediliski plebánus dobili, Nedíla je pa escse dovica, stera csáka na dúsevnoga pasztira.

Lúdsztvo nase szí rado od szvojih dúhovnikov gucusi dobra i bozsna pa túdi rado verje od njih povedano bozsno: kaksi je prej narod, takse dúhovnike má. To szv. Bernard píse. Szv. Augustin pa z szv. Karolom Borromejszkim tak pravi, ka steri narod ne ve moliti za szvoje dúhovnike, je nancs ne vreden, ka bi je meo, ar je kato-licsanszka vera ne za pope dána, nego za vsze lúdsztvo — csi je pa lúdsztvo nemarno za dúhovniski sztan sze szkrbeti konesi z molitvov, te njemi zse vecs dúhovnika ne potrebno. Zato proszte za nasz Boga, ki szmo duzsni moliti i delati za vasz.

Dr. Ivanóczy Ferencza, tisineszkoga g. kanonika szo milosztivni püspek premiuocsi meszec za kotrigo „vigilantia“ commissije imenüvali. Ela commissia, stere kotrige szo najvucsenesi dühovnicje püspekije, szkrb ma na to, ka lüdsztvo csté, kakse novine, kakse knige sze sirijo med katolicsanszkim narodom. Vszaki more naime znati, ka Bogi, pravoy veri protivne knige i novine csteti je szmrtni greh pa steri katolicsan takse knige, ali novine csté, je neprijateo szvoje vere, ar z tem szvojo pravo vero podkaple vu szebi ino tüdi vu vszeh onih, sterim takse csténjé vu roke pride iz njegovih rok; csi pa sto szvojoj deci da takse csteti, on je vmorilec düs szvoje decé.

Od trappistov réda, poleg vnogih drüghih redovnikov, mi malo csüjemo, zato mi ne zamerte eli od njih par recsih. Ete réd je najbole oszter med vszemi redovnikimi. Csi sto vu njega sztopi, more testament napraviti, ar je vecs za szvet mrtev pa z szvetom ne ima vecs nikaj. Vu Bosznii ne dalecs od meszta Banjaluka majo eden kloster, vu sterom je 25 mesnikov ino okoli 300 bratov. Delajo vszi njim odmenjeno delo, nego csi bi me pitao, kakszi jezik gucsijo, ti morem odgovoriti, ka niksega zvün onih, ki vu solaj deco vesijo te, kda szo vu soli. Delajo tüdi szir, pivo, majo mline — nego brezi recsi opravla vszaki szvoje delo na szvojem meszti, kak eden kos vesél, ali mravlinjek je glédati ete mucsécse mozse pri njihovom deli. Szpat idejo vecsér ob 8-ih, sztanejo zaütra ob 2-ma. Meszo szamo betezsnicje dobijo na zapoved vracsitela, ovi ne jejo meszá nikdar pa jih najvéksi tao doszegne 90-to leto. Csi steri merje, ga ne polozsijo •vu trügo, nego szamo tak vu ednoj reverendi ga püsztijo notri vu jamo, pa nakopajo zemlo na njega — pa szladki szen szpi znam vszaki brezi trüge tüdi, ki sze za szvoje düse volo znao odlocsiti od szvela, steri od njega pa od steroga on vecs nikaj ne csüo od one vöre, vu steroy je szvojo oblübo dolipolozso. Pa sze naidejo ki tá idejo? To je mocs nase szvete vere, ka tak velko zatajenje szamoga szebe zna vu csloveki doprineszti.

„Ne trbej popa“ — to je dokoncsalo Francuszko drzsanje. Na szprotoletje sze je pa zgodilo, ka je to drzsanje v Afriki boj melo. Vojacje szo kapali, kak mühe v jeszen pa na ednok szo szamo seregi szlüzsbi odpovedali rekocs:

Csi nam ne date dühovnikov, te sze dale ne bodemo vojüvali, ne scsemo, kak márse nemo eti ta zpokapati. Pa ka szi je znala neverna vlada, dala je oprosziti franciskane z drzsave pregnane, naj idejo k vojszki pa njim tüdi placso dava, dokëcs do tam — z koj, to ne vemo, ar vu drzsavnom potrosi na to ne nikaj gorzétoga.

Csaszt tem vojakom — da bi szamo vszaki krscsanszki moski taksi vojak Krisztusov bio, te bi orszagje inacsi sztali — da pa ka vala, csi te kda je potrebno vero szvojo braniti, krscsanszkih moskov veksi tao med nepriatelami vere pa sze szamo te zbüdi, kda je zse prekeszno.

Vu Somogyi sze je naisla obcsina, stera proszi vicispana zsupanije, naj kermine prepovejo. Csüjete to Szlovenci? Po vnogih mesztah zsive ta bozsna navada, ka poleg mrtveca jejo, pijejo celo noc pa po szprevedi znova, dokecs szo ne vszi pijani — kda ke pride tisztu den, ka szprevidimo, kak neopacsno de'o je pijancsivati tam, kde drügi zsaloszt majo pa kde je szamo za molitev csasz ino meszto.

Kaksi je szvet! Neveren, kak ga je satan szebi od zacsetka mao zselo. Tam je Lourdes na francuszkom, pa kelko jih je, ki nescsejo csüti od njega vu etom drzsanji! Zdaj ka je vélka processija Francuszka tam hodila, nam popise eden novinar, ka je eden neveren njegov prijatel z njim so z radovegnoszti. Pa kda szta tá prisla k Marijinoj votlini, tam ovarata ednoga postinszskoga csasztnika, steroga zseleznica za vekivecsnoga kodisa vcsinila pri ednoj neszrecsi, ka zdaj zdrav hodi tam ino betezsnike vu vodo pomaga. Te novinar ga je vido betezsnoga tüdi pa sze zdaj ne more zadrzsati, ka ne bi zkrickno: „Ve je pa to prava csüda!“ Ideta vu kancelario, kde doktorje betezsnike ino ozdravlene visiterajo. Kelko taksih betezsnikov, sterih niksa cslovecsa mocs ne mogocsa zvracsiti — pa pride nazaj eden i drügi z recsmi: zdrav szam! Letosz, na 50 letnico je poszebnö doszta csüdov — pa szvet je duzse neveren, ar nescse, Bogi szlüzsiti, raj de so v pekeo. Doktorje verni gratajo, ar vidijo, ka ka sze tam godi, je od Boga — szvet pa csednesi v betegaj, kak doktorje, on ne verje nikaj. Bog vari nas národ od tmice nevernoszti!

Szto let je minolo tomi, ka je New-York v Ameriki püspekijo dobo. Te je bilo vu tom meszti 15.000 katolicsanov i dve cerkve, zdaj je tri million i 200.000 katolicsanov, 130 cerkev, 135 võrszkih sol, sterc lüdsztvo szamo drzsi gori, ino vu njih 65.000 decé.

Eden szociáldemokratni govornik je so na szprotoletje v júzsno Ameriko lüdi szpravlat za socialdemokracijo. Duzsen je 200 govorov drzsati pa za to je dobo 50 jezero rajnskov — za vszaki govor 250 rajnskov. Jeli, ka to dobra placsa? Pa sto to vküp dá? Sziromaski delavci, steri sze dajo od taksih lüdih za nosz voditi. Szto missionarov katolicsanszke vere ne ima takse placse navküper — pa njé odürjavajo, toga pa z veszeljom primejo gori. Tak szvet odürjava Boga pa vsza, stera szo bozsa ino szlüzsi satani.

Polszki romarje vu Rimi. Pred nistermi meszeci je imenitno doszta romarov bilo Polszko országa vu Rimi ki szo tüdi bili na audiencii pred szvétim Ocsom. Té neszrecsen Polszki ország je na tri tále raztálani. Eden tao szlisi na Ausztrianszko eden na Preuszuszko, eden tao, na Russinszko. To szirmasko raztalano lüszto, krotó premagajo vláde, za solo jezika ino zátok ár szo poboysin katholicsanci. Na példo gledocs na Preuszuszkom táli sze moreo polszka deca nemski vesiti katekizmus, pa nemski rávnok nis ne razmi. Nemremo sze csüdivati, esi szo sze te romarje pri szvétom ocsi tozsili od szvoji tezsav.

Szvéli ocsa mirovno poszlühnejo tozsbe, ino govorijo. „Deca moja jasz dobro poznam vase tezsave, aii znáte dobro, ka edna mati ono dejte najbole lübi, stero naj vees trpi, stero je betézsno, ár sze vszigdár csüdni, kak de zsivelo, csi jasz merjem. Rávnok tak je szvéta Mati cérkev : ono deco najbole lübi, stera najvees trpi ino to szte vi deca moja. Csi bi szvéti Ocse nase okolnoszti poznali, na keliko szmo mi szlovenci od drügi národov obterseni, bi zagvusno nam tüdi szpodoben trost dali. (em.)

Peneze szo národje inda szveta tüdi za dar bozsi meli, za to szo tüdi takse napisze meli gori, steri szo szvedocsili njihovo vero — na priliko francuzje szo do zad njega casza meli na penezaj i metaliaj ete recsi : „Bog varüj Francuzsko,“ nego zdaj szo to zbriszali, ar z Bogom vees nescsejo meti nikaj. Da pa glédajte : amerikanci pa

zdej rávno naszprotno od toga gucsijo, ka bi oni zdaj goridali zatisznoti na szvoje ete recsi: „Vüpanje nase je vu Bogi.“ Steri szo cshednesi?

Zmesane zakone, vu sterih je eden katolicsanec te drügi pa kakse drüge vere, je szv. maticerkev nikdar ne rada trpela, ar z tem vnoga mati, ali vnogi ocsa, ki je szam katolicsanec, za drügo vero deco rodi pa poleg szvojega tovarisa tüdi szam zgübi vero, ali bole mlacsen grata vu njoj. Na nemskom na pr. je vözracsunano, ka iz mesanih zakonov rojene decé sze 42,000 vu krivoj i 28,300 szamo vu katolicsanszkoj veri vcsi. 42,000 düs sze zgübi toda z tem, ka krscsanszki sztarisje ne pazijo na szpoznansztva szvoje decé. Pri nasz znam tüdi ne bi mali bio racsun takse decé, stero kath. sztaris ma, szamo je pa krivo verno iz zmesanih zakonov!

Na francuszkom szo vero pregnali, zdaj sze pa tozsijo, ka nemrejo ladati z mladinov pa z vojszkov, ar vecs niscse nikaj ne boga! Csi je ne bi szram bilo, bi lekaj vcsaszi nazaj pozvali raztirane barate, nüne i dühovnike. Szamo ka to je zsalosztno ravno, ka vero szamo za sker drzsijo, z sterov lehko lüdi vküper drzsi. Pri nasz tüdi tak. Szto-krát csüjem, ka sto právi: „Ka de z mladine, csi ne bode katekizmus.“ Ka de pa z sztárh, csi zavrsejo cerkev ino vero? Ne toga szveta mir, nego mirna vekivecsnoszt je cio nase vere pa csi ztem, ka nam nebo i pekeo kázse, tüdi eti na zemli mir szpravi, to je ne prvi szad vere — ki pa szamo za toga volo vero postüje, ka lüdi eti postene vcsini, vekivecsni njeni cio pa ne gléda, on je zse vu szrci ne krscsenik, njegova vera pa ne prava katolicsanszka vera vecs.

X. Pius papo je pohodo eden bankar z Venecije, kde szo oni prle püspek bili. Te bankar je zsidov bio. Med pogovarjanjom szta szii od ednoga szpoznanca gucsala, steri vu Venecii betezsen lezsi.

— Kda te sli domo? pitajo papa toga bankara.

— Vütro, ali poutri.

— Te bi pa meni lehko edno dobroto vcsi noli — denejo papa — ka bi tomi nájnomi betezsnomi prijátlí moj apostolszki blagoszlov prekдали.

Zsidov je malo zacsdüjeno gledao, papa szo sze pa naszmejali pa szo djali:

— Sze bojite eden apostolszki blagoszlov nosziti? Bojte mirovni; zná biti, ka je pakivanje szlabo, nego blágo je záto právo.

Pa je bankar so pa je povedao tomi betezsniki, ka njemi papa szvoj blagoszlov poslejo pa sze njemi nikaj no zgodilo za toga volo.

Na taljánszkom pravdo majo, poleg stere je persona rimszkoga pape ravno tak csaszti vredna ino sze ne szme bantúvati, kak persona krala taljanszkoga — nego csi zato sto papo zbantúje vu novinaj, ali pizmi, ali z recsjov, sze njemi nikaj ne zgodi. Csi ga li obszodijo, ga li pred csaszom vöpúsztijo z voze — naj vidi szvet, ka krscsanszkoga szveta nájvéksemi poglavari vszaki tepes szloboduo dela, ka scsé — kak eti doma z dühovnikami. Krscsanszko lüdsztvo! To edno ne pozabi, ka kda szvojega dühovnika csaszt i postenjé teres, te szvojo vero podkáples, ár katolicsanszka vera z papom i dühovnikami sztoji, ali szpádne.

